

професора, — и да би било възможно да се направи. Студентът се намира вече въ оная възраст, въ която става крайно наложително да се дѣйствува върху него не съ мърмрения или наказания, а съ послѣдствията на свободно извършени отъ него постѣпки. Той е вече достатъчно развитъ, за да може да види, да „антиципира“ и далечнитѣ послѣдствия. Не желае ли да направи това, — негова воля. Мисли ли обаче съ хитрини и нечестие да избѣгне отъ послѣдствията, училището трѣбва само да извърши своя дългъ и да не му позволи това по никакъвъ начинъ. Прѣко, чрѣзъ задължаване да върши неприятни нему работи, е малко вѣроятно, че ще измѣнимъ единъ студентъ; но да го озлобимъ и да прѣвърнемъ науката въ омразенъ за него товаръ — това чрѣзъ неумѣстно опекунство сигурно ще се постигне . . .

Могли би наистина съ извѣстно право да погледнемъ на тоя въпросъ и отъ обратната му страна. Могли би напримѣръ да кажемъ: Когато единъ студентъ не може да намѣри въ едно училище — дѣто въ всѣки факултетъ се четятъ 40 - 50 часа въ седмицата — нито 15 - 16 часа, „достойни да бждатъ слушани отъ него“, тогазъ едно отъ двѣтѣ: или той не е за това училище, или то не е за него. Въ едина и въ другия случай за тоя студентъ нѣма работа въ това Училище и той трѣбва да го напустне.* — Това е умѣстно и право размишление, но да ли студентътъ ще

* Впрочемъ това би могло съ пълно право да се каже само когато преподавателскитѣ персоналъ е напълно достатъченъ и самото Училище е доказало, че стои по-горѣ отъ всѣко „съмнѣние“, — нѣщо, което за нашето Висше училище едва ли би могло отъ сега още да се каже.